

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadókivételben átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Kelyben házas korva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 Szombat utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczka-utca 8.
 Amelyeknél kifizetnek visszaadást
 vagy megvásárolás nem vállalkozik.
 Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Egyes szám ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, febr. 19

Mikor az ujonan választott pápát hó-
 dolattal köszöntik a bibornokok, azt
 mondják neki: Péter éveit nem éred meg
 ... És tizenhét századon át 260 pápa
 közül nem is adta meg egynek sem a
 Gondviselés, hogy Péter székén negyed-
 századot tölthessen.

Az első három század pápai hiveikkel
 együtt a katakombákban éltek, a kata-
 kombákban haltak is meg, — csaknem
 mindnyájan vértanu halállal. Ezek nem
 is álmodhattak róla, hogy negyedszázadig
 kormányozhassák Péter hajóját.

I. Szilveszter volt az első pápa, a ki
 nem a katakombákban lakott. Nagy Kon-
 stantin győzelme után az üldözött kereszt
 diadalmi jelvény lett, Krisztus egyháza a
 római világbirodalom államegyháza s Péter
 utódai bevonultak a Lateránba, majd ké-
 sőbb a Vatikánba, hol fejedelmi fény,
 dicsőség és hatalom vette őket körül.

A Vatikán fénye, pompája s a világi
 uralom dicsősége között sem érte el kö-
 zülük egy sem Péter éveit. Csak mikor
 szomorú viszonyok köszöntöltek az egy-

házra, mikor megfosztván a pápát birto-
 kától, már-már a pápaválasztás függet-
 lenségének garanciái is eltűntek, — akkor
 adta meg a gondviselő Isten egyháznak
 a kegyelmet, hogy a pápai tiara föl-
 kent viselői megérjék, sőt túlhaladják Péter
 éveit.

A sokat szenvedett IX. Pius volt az
 első és most XIII. Leó a második, a ki
 ime negyedszázados pápai jubileumát
 ünnepli.

* * *

Pecci Joachim gróf hatvannyolcz esz-
 tendős gyengélkedő kinézésű aggastyán
 volt, mikor Péter székébe került. Alig
 ígértek neki három esztendő.

És ez a gyengélkedő kinézésű aggas-
 tyán annyi erélyt, határozottságot, az
 egyház ügyéért való lelkesedést, kitarást,
 életszentséget, tudományt és bölcsességet
 vitt magával a pápai székre, a mennyi a
 legnagyobb pápák közül is kevésnél volt
 oly szerencsésen egyesülve, mint őnála.
 Nem csuda, hogy e rendkívüli adományok
 nyomában rendkívüli sikerek jártak s az
 a 25 év, mit ő a pápai széken töltött,
 aranybetűvel lesz mindenkor beírva az
 egyháztörténelem legszebb lapjaira.

Mikor átvette Péter hajójának kor-
 mányzását, minden oldalról tajtékozó hul-
 lámok vették azt körül, a kislelkűek már-
 már féltették az elmerüléstől, ellenségei
 pedig kárörvendve jósolgatták végét.

Olaszországban a hitellenek által fel-
 izgatott vad csöcselék — a garancia tör-
 vény daczára — megdobálta IX. Pius
 tetemeit mikor azokat átszállították mos-
 tani nyughelyére a San Lorenzóra.

Belgiumban az akkor uralomra jutott
 liberális kormány megszakította az apos-
 toli szentszékekkel a diplomáciai össze-
 kötötést s a pápa követét visszaküldte
 Rómába.

Németországban a vaskancellár által
 megindított kulturharcz dühöngött; az
 egyház szabadsága bilincsekbe volt verve,
 püspökeit, papjait hacsak kis misét mer-
 tek mondani vagy beteget gyóntatni a
 kormány engedelmével, börtönbe hur-
 czolták.

Franciaországban a nagy forradalom
 által felkeltett hitetlenség szelleme pusztított s az egyház üldözésében annyira
 mentek, hogy a jótékonyaság angyalait, a
 betegápoló apáczákat is kiüldözték a kór-
 házakból.

Ausztriában a jozefinizmus virágját
 élte, nálunk Magyarországon a hitkö-
 zönység tartotta fogva a lelkeket.

Az egyháznak régi tekintélye és be-
 folyása mindenütt lehanyatlott s elegendő
 anyagi eszközök hiányában a misziók is
 alig-alig virágoztak.

* * *

XIII. Leó pápának genialis éleslátása
 és mindenre kiterjedő figyelme csakha-
 mar észrevette a bajokat és szerencsés
 tapintata csakhamar felismerte az alkal-
 matos eszközöket, melyekkel azoknak
 gyógyításához fogott.

Vállalkozását minden téren példátlan
 siker koronázta.

Elődjének non possumus álláspont-
 ját nem adta fel, ő sem lépett ki a
 Vatikánból, ő sem fogadta el a garancia-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Szent Atyánkért.

Írta és a kath. Lyceum 1903. febr. 15-iki ünnepélyén
 elszavalta: **Dr. Némethy Gyula.**

Hol a művészet fenkölt alkotási,
 Daczolva századokkal, fénylenek
 A Vatikán magasztos börtönében
 Világsudáltan él egy szent öreg;
 Idő, enyészet, szinte áll fölötte
 A lélek, test alig veszít erőt;
 Fejezd Uram be szerelmed csudáit,
 Esengve kérünk, tartsd meg, áldd meg őt!

Mig zenge dallam ringó bölcséjénél,
 Zenithjén állt Napoleon, a nagy;
 Kisérte fejlőd gyermekértelemmel
 Hogy tépte lánczát nyugözött harag;
 Az egyháztipró buktán nem ujjongott,
 Siratta a halálra senyvedőt:
 Fejezd Uram be szent kegyed csudáit
 Sok éven által tartsd meg, áldd meg őt!

Forgó viszonság: atyja nyomdokába
 Nem léphetett szegény kis »sasfű«;
 Alávaló öcs vakmerő fejére
 Fonódik imperátor-koszorú;

Ez elbukik, mily csúfos lón bukása!
 Emléke átok francziák előtt;
 Uralkodik Pius, habár fogoly lón
 Bilincsed, Péter, ékesíti őt.

Történelem, neved: világitélet,
 A mely megírva tényekkel vagyon:
 Vadak csatáján kihalálra vérzik
 A negyedik szegény Napoleon;
 Leó fején ragyog a szent tiára,
 Mit homlokára ég kegyelme szőtt
 Omolnak trónok, áll Péter sziklája:
 Esengve kérünk, tartsd meg, áldd meg őt!

Ki ifjúkorban, gyöngeséglepetten
 Kora halálról zenge éneket:
 Egy szent öregség pirkadó határán
 A trónra lépve kezd új életet;
 Megújul élte, mint csudák sasának
 Szívében érez új vért, új erőt:
 Fejezd Uram be szerelmed csudáit
 Sok éven által tartsd meg, áldd meg őt!

A galiléi egyszerű halásztól
 Az Üdvözítő egyet kérdezett:
 »Hogy hiveimnek gondjait viselhesd,
 Szerelsz-e Péter jobban, mint ezek?«

Felelt: »Uram tudod, hogy én szeretlek,
 A szívem tárva két szemed előtt;«
 Fejezd Uram be szent kegyed csudáit,
 Esengve kérünk, tartsd meg, áldd meg őt!

Leó atyánk, hozzád is szóla egykor
 Az Üdvözítő kérdező szava,
 Midőn mögötted állt egy ember élet,
 S fejed fölött öregség szent hava;
 S te a szeretet szent tűzében égve,
 Phoenix gyanánt találtál új erőt;
 Fejezd Uram be szent kegyed csudáit,
 Esengve kérünk, tartsd meg, áldd meg őt!

A galiléi egyszerű halászból
 Világ urat formált a szeretet;
 Ki megtagadta egykoron a mestert
 Keresztre vonva érte szenvedett;
 Teremtve Róma tájain új uralmat,
 Vér biborába, fenn diszeskedőt;
 Fejezd Uram be szerelmed csudáit
 Esengve kérünk, tartsd meg, áldd meg őt!

S dühöngje bár az üldözés viharja,
 Mely egy világot vérözönbe veszt,
 Bakóid Péter mind a porba hulltak,
 S a Colossaeum romján a kereszt!

törvény által biztosított kárpótlást — de konciliáns politikája egymás után megnyerte a fejedelmek és államférfiak rokonszenvét és támogatását.

Bismarck Canossába ment, letette a fegyvert, melylyel a kulturharcot végig küzdötte s a megkötött béke után békebiróul kérte fel a pápát Németország és Spanyolország között. Ezzel a pápai tekintély visszaemelkedett arra a magaslatra, ahol a pápaság fénykorában volt.

Magában az egyházban pedig a Lumen de coelo pápája oly korlátlan tekintélyre tett szert, amilyennel elődei közül még a VII. Gergelyek és III. Inczék sem bírtak.

Körlevelei, melyek lángeszének és mélyes tudományának fényes jeleit viselik magukon, irányt szabnak a tudósok kutatásainak és a hívők gondolatainak. A vatikáni levéltárak megnyitásával a történettudományban új korszakot nyitott. A bölcsellettudományt visszavezette a keresztény bölcséleti szellem forrásához az anyagi tudós scholájához. A keresztény tudósokat felhívta a természettudományok beható tanulmányozására.

A hit nem fél a tudománytól, nem ellensége annak, hanem barátja, — a tudomány sem ellensége a hitnek, hanem csak az áltudomány, a modern felületes lexiconszerű tudálékosság.

XIII. Leó pápának volt bátorsága tárgyalni korunk nagy kérdését, a szociális kérdést is. Rerum novarum kezdetű örökbecsű encyclicájáért köszönetet szavaztak neki a fejedelmek és az egyszerű munkások, kiknek érdekében hatalmas szavát felemelte.

Negyedszázados pápasága alatta kath. egyház óriási módon növekedett, a hitélet világszerte örvendetes virágzásnak indult, a kath. öntudat felébredt, megerősödött, az egyház tekintélye és befolyása ismét emelkedőben s a missiók életképes fejlődésben vannak.

A statisztikusok nem állították még

számokba uralkodásának sikereit, de mindenesetre olyan eredmények ezek, amelyek bőséges kárpótlást nyújtanak a sajnálatos veszteségekért, melyek manapság különösen Franciaországban és Ausztriában mutatkoznak.

* * *

XIII. Leó negyedszázados pápai jubileumára az föld hatalmas uralkodói követeik által nagyszerű ajándékokat küldenek az örök város felé, — hiveinek százmilliói pedig hálásan emelik fel szívüket a gondviselő Istenhez, ki korunk nehéz napjaiban ily gondviselőszerű pápát adott egyházának és buzgó imában kéri Istent: tartsa őt meg Sz. Péter székén még sokáig egyházának hiveinek boldogítására!

Dr. V. Gy.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 19.

Elnök: Tallián Béla.

Az ülés megnyitása után

Dobiecsky Sándor a közlekedéstügyi bizottság elnöke jelentést tesz négy helyi érdekű javaslat engedélyezésére ügyében.

Elnök: Az elnökségnek előterjesztése nincs. Következik a napirend:

az ujonezjavaslatok

folytatólagos tárgyalása.

Babó Mihály: A honvédelmi miniszter tegnapi beszédével foglalkozik. (Halljuk! Halljuk!) A miniszter tegnap azzal vádolta az ellenzékot, hogy bolondítja a népet. (Mozgás a szélsőbalon.) Be fogja bizonyítani, hogy nem áll. Mert ki követ el nagyobb bolondítást, mi akik a nép jogait védjük, vagy a miniszter, aki ilyen javaslatot nyújt be?

(Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter e pillanatban belép a terembe. A jobboldal hosszan tartó zajos éljenzéssel és tapsal fogadja.)

Babó Mihály: Be tudja bizonyítani, hogy a miniszter adatai nem helyesek. A honvédelmi

miniszternek a kétévi katonai szolgálati időre tett kijelentései ellenkeznek a betervezett javaslatokkal. Ezekkel a kijelentésekkel abba a helyzetbe hozzák a kétéves szolgálat támogatóit, hogy annak megvalósításánál gondolkodni esnek.

(Kossuth Ferencz, aki sokáig volt beteg, gyógyultán, jobbkarja felkötve, hívei társaságában a terembe lép, a függetlenségi párt zajosan éljenez és sorra üdvözlöi Kossuthot. Később Széll Kálmán is átjön Kossuthhoz és gratulál neki felgyógyulásához.)

Babó Mihály: Történelmi visszpillantással bizonyítja, hogy a magyar nemzetnek ma is fennáll a joga az önálló hadsereg felállításához.

Szünet.

Szünet után Babó folytatja és végül a 25-iki határozati javaslatot benyújtja.

Bartha Ferencz beszéde elején részletesen kimutatja, hogy a 67-iki alap egy alkotmányilag, mint gazdaságilag csődöt mondott. (Helyeslés). Ezen az alapon csak a Gesamtmonarchia alakulhatott, nyilvánvaló, hogy ezen az alapon jövőnk fel nem épülhet. Ez az épület össze fog dőlni és magával ránt mindent, a mi utjában lesz. Ezen jelenségekből komoly gondolkozó, hazája és népe sorsát szívében viselő politikai teljes bizonyossággal következtetheti, hogy egész állami berendezésünk tarthatatlan alapokon nyugszik. Közgazdasági vérkeringésünk egészségtelen. (Ugy van! Helyeslés.)

Majd áttér a szövegen levő javaslatra. Kossuth Lajos adta a legjobb tanácsot a Habsburgoknak, mikor azt mondta 1867-ben: Nincs és nem lehet a trón biztonságára és hatalmaságára más mód, mint tiszteletben tartani a népek jogait, kielégíteni nemzeti aspirációit és szabad kezet engedni nekik, hogy magukat önállóknak tekintve, boldogságukat saját módjuk szerint eszközölhessék. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

En azt hiszem t. Ház, hogy az egészséges és életre való magyar elemnek aligha van kevesebb feladata Európa keletén a jövőben, mind a minőt Atilla végzett akkor, mikor a róma civilizációt a hunok, zuevek és alánok vérvél megerősítette. (Zajos helyeslés.)

Akkor az idő szelleméhez képest karddal mentette meg a társadalmat, mely a romlás szomorú korjeleit mutatta. Ma a szellem, tudomány a civilizáció erkölcsi ereje, a becsületes munka és szorgalom áldása az, a mi a legtartósabb diadalokat teremti, s a nemzetek jövőjének legbiztosabb alapot kölcsönöz. (Helyeslés.)

»Vedd a hármaskoronájú tiarát«, hangzott az öreg Caterini bibornok reszkető szava. a sixtusi kápolna megható szertartása közben, »és emlékezzél meg róla, hogy mostantól fogva te vagy a királyok és fejedelmek atya, a világ pásztor, földi helytartója Jézus Krisztusnak, kinek tisztelet és dicsőség adassék mindörökkön örökké!«

Uralkodása első éveiben, XIII. Leó kénytelen volt szerény tiltakozásra szorítkozni, de csakhamar megszüntette azt a családást, illuziót, hogy az általa képviselt régi intézmények erkölcsi és politikai jelentéktelenségre vannak kárthatva. Francia és Németország, valamint Belgium viszonya a Vatikánhoz nagyon feszült volt IX. Pius halála idején, de Leó politikája és államférfiui tapintata csakhamar eltüntette elődje politikájának gyümölcseit. Először is Belgiumban oldotta meg a fontos egyházpolitikai kérdéseket. Mindazonáltal Németországgal szemben tanúsított ügyes politikája az, mely legnagyobb bámulatunkat kelti föl. Számítalan cselszövénnyel, intrigák által akadályozva, otthon és távolban olyanok részéről, kik sehogysem akarták a békét a részéről, kik sehogysem akarták a békét a Vatikán és Berlin között, XIII. Leó végre mégis békét kötött a porosz kormányval és Bismarck szokatlan előzékenységgel közölte feltételeit a pápával, még mielőtt a parlament elé vitte volna azokat. E kiegyezés további eredménye az lett, hogy fölkérték őt a bíró nagylelőségű szerepére Spanyol- és Németország között a Karolina-szigetek nehéz kérdésében, melyet ő Szentsége mindkét kormány

A hatalom vaskardja szertemállott
A szeretetnek aranya előtt,
A szellem, ige, győzedelme volt ez,
Esengve kérünk tartsd meg, áldd meg őt!

A Vatikán magasztos börtönében
Fogadd Atyánk a hódolást, fogadd!
Legyen jogarrá két kezéd bilense,
Tied ma észak, dél, kelet, nyugat;
Dicső hegyedről láss ma egy világot,
Világot szent öröme gerjedőt;
Fejzed Uram be szent kegyed csudáit
Esengve kérünk, tartsd meg, áldd meg őt.

Csudás öreg dicső Ezékiásunk!
A napnak árnya ime visszament;
A szeretet órája szebb jövőt mond
Mely tulragyogja a borus jelent;
Meglátod újra szép Itáliádat
Borulni térdre a kereszt előtt;
Fejzed Uram be szerelmed csudáit
Esengve kérünk tartsd meg, áldd meg őt.

István király, vitéz Szent László népe
Bocsáss ma égnek lelkesült imát:
A szeretet bibor tűzében égve
Ragyogjon élte új száz évbe át!
Megerje boldog a magyar hazája
Merítve a keresztből új erőt;

Fejzed Uram be szent kegyed csudáit
Esengve kérünk tartsd meg, áldd meg őt!

Egy protestáns lelkes a pápáról.

Angolból ford. Dr. Némethy Gyula.

Király királyság nélkül — 250,000,000** lélek uralkodója. Ez ma XIII. Leó, a gyöngye öreg ember, ki a pápai trónra emeltetése idején 1878 febr. 20-án úgy nézett ki, mint egy lélekzáró árnyék, meghajolva főpapi ruhának sulya alatt, úgy hogy első államtitkára: Franchi bibornok így szólott: »Az új pápa oly öreg, hogy alig fog uralkodni három esztendeig!« Az akkori szent kollégium összes tagjai elköltöztek, a pápa pedig 140 bibornokot kreált s még ma is ott ül azon roppant birodalom kormányán, amelyben, mint a miénkben*** sohasem megy le a nap.

* Hutchinson: The living rulers of mankind. London 1901—1902. 283 és kk. E pompás angol diszmű az emberiség összes uralkodóit bemutatja írásban és képen. Autotipiai valóságos remekei a sokszorosító iparnak.

** Ez a becslés bizonyára régi statisztikai kimutatás alapján indul. A róm. katolikusok száma manapság 820 millió. A cikket, melyből helyszöke miatt sokat kihagytunk, azért tartottuk érdemesnek lefordítani, mert a mellett, hogy egy anglikán, protestáns lelkes tanúsága, több oly anekdotát tartalmaz, mely még magyar nyelven sehol sem jelent meg. Természetes dolog, hogy minden sorát nem tesszük a magunkévá.

*** Már t. i. az angol világbirodalomban. Csak-hogy e mellett persze minő különbség a két birodalom között.

Amde mikor e nemzet erejének kifejlesztésében szertelen katonai követelményekkel gátoltatik, mikor a népoktatás és igazi legegésőbb szükségletek kielégítést e miatt nem találhatnak, mikor az önértékes bátor nemzeti érzületnek óvatos körültekintéssel kell megnyilvánulnia, nehogy a mindenütt jelenlevő és idegen kultuszt portáló hadsereg féltve őrzött hagyományát sértse, a meddig a magyar imperializmus idegen erők béklyóiban vergődik, addig az ország függetlenségének érvényesítéséről és hatalmi állásáról még csak nem is állmódozhatunk.

Le kell hullniok ezen nyűgöző bilincseknek, szabadnak kell lennie a Turul szárnyainak, hogy nemzeti erőnkbe vetett érzületünk és büszkeségünk hódító útján megindulhasson. (Zajos helyeslés.)

A javaslatot nem fogadja el.

Babó Mihály ő felsége személyét is bevonta a vitába, ezért az elnök rendreutasítani kénytelen.

Ezután Bartha Ferencz az ülés végéig beszélt.

Miniszteri párbaj.

A párbajellenes mozgalom nagyobb dicsőségére Magyarország honvédelmi minisztere megverekedett Lengyel Zoltán képviselővel.

Tessék azért tovább hirdetni a párbajellenes eszméket. A miniszterek, a képviselők azért tovább kultiválják a véres becstület-reparálást, apró karczolásokkal, Herzl tanár és a fővárosi mozgósított államrendőrség fedezete alatt.

Mikor erről a párbajról a tudósítást közöljük, szeretnők megkérdezni, hogy mi hát a komédia? A párbaj-e, vagy a büntető-törvény?

Az eset előzményei ismereteseek.

Lengyel Zoltán tudvaleg remélt, hogy meg azzal az elégtétellel, a melyet Fejérváry rögtön a sértés után a képviselőházban adott neki és Kubik Béla és Bartha Ferencz képviselőkkel provokáltatta Fejérváryt, aki a kihívást hajlott kora daczára is elfogadta. Általános az a nézet, hogy az affért Fejérváry kijelentései után békésen is el lehetett volna intézni, de a parlamentben beszéltek, hogy maga Fejérváry forszírozta a dolog fegyveres elintézését, hogy bebizonyítsa Ugronnak,

hogy ő igenis mással megverekszik, de vele nem.

A párbaj idejét és helyét nagy titokban tartották és tegnapelőtt még azt hitték, hogy piztolypárbaj lesz a délután folyamán. Csak este tudódott ki, hogy a felek csak reggel fognak megverekedni és hogy a segítők kard-párbajban állapodtak meg.

A párbaj tegnap reggel az üllő-uti Ferencz József gyalogsági honvédkaszárnyában folyt le. A környéket már kora reggel detektívek és lovasrendőrök lepték el. A helyszínre elsőnek gróf Hadik-Barkóczy és Bartha Ferencz érkeztek. Utánuk jött gróf Andrássy Tivadar, Fejérváry második segítje. Fél kilenczkor érkezett báró Fejérváry miniszter fiával, báró Fejérváry Imre főispánnal és dr. Herzl tanárral. Neuber főörzsorvos a kaszárnyában várta a minisztert. Utoljára jöttek Lengyel Zoltán és Kubik Béla. A felek, segítők és orvosok azonnal bementek a vivóterembe, ahol a felek mindjárt levették a formális békítési kísérletek után a feleket felállították. A párbajt Kubik Béla vezényelte. Az adott jelre a felek összecsaptak. Fejérváry kezéből mindjárt kiesett a kard, miközben hüvelykujján megsérült. Azonnal új kardokat adtak a feleknek és a második összecsapásnál a kardok elgörbültek, úgy hogy megint új kardokat kellett kézbe venniök. A harmadik összecsapásnál a Fejérváry kardja eltört, miközben ismét két jelentéktelen vágást kapott a kezefején és az egyik ujján. Erre az orvosok Fejérváryt megvizsgálták és kijelentették, hogy a miniszter sebesült kezével a kardot nem tudja többé jól tartani, miért is a párbajt beszüntették.

A felek nem békültek ki. Lengyel sértetlen maradt.

Fejérváry három sebe jelentéktelen. Ugy a honvédelmi miniszter, mint Lengyel Zoltán azonnal a képviselőházba hajtaták, ahol a saját pártja mindegyiket nagy ovációval fogadta.

A miniszter magyarázata.

— Az iskolaszékek ügyében. —

A nagyvárad közs. iskolaszéknél éppen úgy, mint Aradon, Szegeden, Szabadkán nagy konsternációt idézett elő a kultuszminiszter által az elmúlt év végén kiadott új Utasítás az elemi népiskolákról és különösen az iskolaszékek működéséről és hatásköréről.

Az Utasítás szerint az iskolaszékek hatásköre a községi iskoláknak csak a gazdasági ügyeire terjed ki, a szellemi, tanulmányi részt pedig a csoport-igazgatók és a tanfelügyelő hatáskörébe utalja a miniszter.

Egyik-másik város már felirt a rendelkezés ezen sérelmes intézkedése ellen, a nagyvárad iskolaszék pedig közelebb szándékozik tárgyalni a már elkészített feliratot.

Ugyancsak ezen utasításból kifolyólag felmerült a kérdés, hogy a Nagyvárad város törvényhatósága által rendszeresített felügyelő-igazgatói állást fenntarthatja-e továbbra is a város, vagy pedig — mint feleslegest — beszünteti.

Rimler Károly polgármester még az elmúlt év végén felterjesztésben tett kérdést a miniszternél, hogy fentartható-e továbbra is a felügyelő-igazgatói állás, továbbá Ragány János főszámvevő, aki a községi iskolaszék költségvetésének, számadásainak felügyeletét gyakorolja, lehet-e továbbra is tagja az iskolaszékeknek?

A kultuszminiszter a városok felterjesztésére már válaszolt s ezzel némi tekintetben tisztázza a városok helyzetét az új Utasítással szemben.

Erre vonatkozólag az alábbi általános körrendeletet intézte a városokhoz. A Nagyvárad városához küldött körrendeletben még a főszámvevő iskolaszéki tagságára vonatkozólag nyilatkozik a miniszter.

A leirat a következő:

Nagyvárad tihjt. város közönségének.

Az ilyen városokban a községi elemi népiskola tantermeinek és egyéb helyiségeinek nem oktatási czélokra való átengedése az eddigi gyakorlat szerint történik.

c) Mindazon városokban, ahol külön városi szabályrendelettel iskolafelügyelői állás van rendszeresítve, az iskolafelügyelőnek mint iskolaszéki tagnap kormányhatósági szabályrendelettel körülírt hatásköre érintetlenül marad. — Szintugy érintetlenül marad a városi szabályrendeletnek más, p. o. iskolaszéki irattárosi állás rendszeresítésére vonatkozó rendelkezése.

(A d) pont az iskolaszolgák felfogadásáról szól.)

megelégedésére oldott meg. Ez időtől kezdve szívélyes viszony uralkodik a német birodalom és a Vatikán között. Az erőszakos antiklerikális viharok közepette, melyek trónralépése óta Franciaországban dühöngöttek, XIII. Leó a legnagyobb óvatossággal iparkodott fentartani a jó viszonyt a francia köztársasági elnökkel. A francia katolikusokhoz intézet körleveleiben merészen és mégis mérsékeltlen tárgyalt politikai problémákat mindaddig míg szándékait meg nem értették s ha nem is oldotta meg a munkásosztály társadalmi problémáját, nyíltan a gyöngébb fél oldalára állott.

A munkáskérdésről szóló körlevél* nagyban növelte befolyását a munkásosztályra, mely azelőtt ugyancsak elidegenedett az egyháztól; itt a pápa nemcsak mint főpap beszél, hanem mint filantróp, emberszerető, kit az emberi nem nélkülözése mélyen megindít, elítéli ugyan a szocializmust, de egyuttal megvédolja még pedig leplezetlen kifejezésekkel a lelkiismeretlen tökélet is. Irország, a Brazíliai köztársaság az Egyesült-Államokkal való érintkezésében a pápa tapintata és józansága soha sem tagadta meg magát, államférfini viseelkedése mesteri volt, s e mellett sohasem jött ellentétbe elveivel. A pápa igen szabad felfogást tanusított nemcsak szocialis kérdésekben, politikai helyzetekben, hanem a keleti és amerikai katolikusokkal való érintkezéseiben is, amely minden rendű gondolkozó ember tiszteletét és bámolatát követeli ki; ami az előbbieket illeti,

* 1891. május 15. jelent meg a Rerum novarum kezdetű, De conditione opificum című híres encyclica.

megerősítette sőt kiterjesztette régi szokásait, s tiszteletben tartván hagyományait, megszilárdította a kötelekeket, melyek őket Rómához fűzik. Ami az utóbbi, t. i. Amerikát illeti, ennek meghagyta a mozgás szabadságát, mely az újvilág polgáira nézve oly szükséglet, mint maga a levegő.

A pápa magánélete a lehető legegyszerűbb. Ötök kel, s néhány órai ájtatoskodás után fogadja a követeket, főpapokat, s egyéb előkelő vendégeket. Délután a pápa, aki nagyon szereti a szabad levegőt, s panaszkodik, hogy az apostoli palota tizenegyezer* szobájában nem tud lélegzeni, sétál vagy kocskázik a Vatikán szép kertjeiben, meg-megnyugodva és kávézva valamelyik nyári lakban, s újdonságokat hallgatva. A pápa kedves virága a róza, mely nagy bőség el virágzik szép kertjében; amellet általában szereti a virágokat, s ért is valamikéket a kertészethez. Korai és a legegyszerűbb vacsora után kilencz órakor vonul vissza magánlakosztályába, s virraszt munkája mellett, míg a többi rómaiak nyugosznak. Ekkor szokta írni körleveleit, encziklikáit és állami levelezéseit, gyakran éjféltáig is virrasztva. A pápa orvosainak nem mindig engedelmes páciense. Dr. Lapponi egy alkalommal valami orvosságot reudelt a pápa torokbaja ellen, egyszersmind azt ajánlva neki, hogy egy éppen akkor tartandó beszédjét fogja rövidre. A pápa zsebre-

* Talán fölösleges is megjegyezni, hogy ő Szent-sége a 11,000 szoba közül (nincs is ennyi tulajdonképen) csak egy néhányban szokott tartózkodni, hiszen e termek nagyrésze könyvtár, muzeum, hivatalok.

dngra az orvosságos skatulyát, s belekezdett beszédjébe. Az orvos ki mellette maradt, több rendbeli torokköszörüléssel iparkodott tudtára adni, hogy jó lenne már végezni. A beszéd végén a pápa visszaadta neki a skatulyát, mondván: Vegye kérem vissza az orvosságát, önnek ugy látom nagyobb szüksége van rá mint nekem.*

XIII. Leó ugyanoly előszeretettel viseltetik nagyon öreg emberekkel szemben, mint megb. Viktória királynő. Egykor a Vatikánban voltam, ugymond egy szemtanu, midőn Fullerton ur, Georgina Fullerton (Granville) férje volt audien-czián. Tizennégy évvel volt fiatalabb a pápánál és ő Szent-sége mégis oly figyelemmel volt iránta, aminő egy százéves embert illet meg. Mikor azután több rendbeli köszöntgetés után eltávozott, a pápa szánakova így szólt: Povere vecchio, povere vecchio! (Szegény öreg, szegény öreg.)

A pápa még mindig tart egy 600 főnyi kis hadsereget, mely 5 csapatba van osztva, köztőlök a nemes gárda, a római főnemesség sorából, a legelső. A legszigorubb udvari etikette uralkodik a Vatikánban minden nyilvános ténykedésnél, fogadtatásoknál; a magán kihallgatások alkalmával ellenben a pápa szívesen tulteszi magát a formások korlátain.*

* Például mikor 1891-ben, Sz. Alajos halálának háromszázéves fordulóján egy 40,000 főnyi zárandoklatot fogadott a Sz. Péter templomban, kis tolószekeken haladt el a zárandokok sorai előtt, s mindenki, akivel beszélt mint pl. magam is, csak fehér kezét csókolta meg. Már akkor (12 esztendeje) olyan volt mint az árnyék, csak nagy fekete szemei villogtak cs dás tüzzel és erővel. Fordító.

e) A hol a tanítók helyettesítése felől akár külön helyettesítő tanítók alkalmazása által, akár más módon a város a saját erejéből gondoskodik, ott a helyettesítések iránt az iskolaszék (iskolafelügyelő) saját hatáskörében intézkedik.

f) A községi tanítók választásánál a szervezés módjára nézve (63. §. 8. és 9. pont) az eddigi gyakorlat, illetőleg a városi szabályrendelet idevonatkozó rendelkezése az irányadó.

g) A 105. §-ának az osztályok és osztálytanítók beosztására vonatkozó rendelkezések a szab. királyi és törvényhatósági joggal felruházott városokban akként nyer alkalmazást, hogy az erre vonatkozó javaslatokat az iskolaszék hagyja jóvá.

Végül — hivatkozással a város polgármesterének múlt évi december hó 19-én kelt felterjesztésére — kijelentem, miként a községi iskolaszékek valamint a községi elemi népiskolák tanítói, illetve igazgató-tanítói számára az 1902. évi október hó 21-én 44246. sz. a. kiadott Utasítás némely szakasza a szabad királyi és törvényhatósági joggal felruházott városokban a következőképpen nyer alkalmazást:

a) 2. §. Az igazgató-tanítók, amennyiben a tanítótestületnek nem volnának egyszersmind megválasztott képviselői, a saját iskolájukra nézve előadói ugyan az iskolaszéknek, de szervezeti joggal nem bírnak.

b) Az Utasítás II. fejezete az iskolaszék teendőit az elemi népiskolák anyagi ügyei körül szabályozza. Ugyanezen fejezethez tartozó 32. §. zárójelében ki van mondva, hogy a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsú városoknak joguk van a községi iskola összes költségeit közvetlenül házipénztárukból fedeztetni. Ennélfogva mindazon városoknak, amelyek a községi iskola fenntartása felől a városi köz költségvetésben gondoskodnak, szabadságukban áll ezen gyakorlatot ezentúl is fenntartani. Minthogy pedig ezen városok maguk gondoskodnak az iskola szükségletei felől, egyszersmind maguk állapíthatják meg az iskola jövedelmeit is, ezek között a tandíjak és felvételi díjak mennyiségét, azok elengedhetőségét, a tandíjkezelés díjazását, a magántanulók tandíjait stb.

Nincs kifogásom az ellen, hogy a városi főszámvevő, az eddigi gyakorlatnak megfelelően, az iskolaszéknek ezután is tagja legyen.

Budapest, 1903. febr. 11.

Wlassics.

A leiratnak az a pontja ez idő szerint Nagyváradra a legérdekesebb, mely a felügyelői állásról szól, csak hogy nem eléggé vi-

lágos. »A felügyelőnek, mint iskolaszéki tag-nak kormányhatósági szabályrendelettel körülírt hatásköre érintetlenül marad.« Ez nem mondja meg világosan azt, hogy az iskolák beléletében is van-e valami hatásköre a felügyelőnek, vagy csak az iskolaszékben gyakorolhatja hatáskörét.

Annál inkább komplikálja a miniszter magyarázata a kérdést, mert Nagyváradon például szervezve van a felügyelői állás, de kormányhatósági szabályrendeletben nincsen megállapítva a hatásköre.

Azt hiszszük, hogy a miniszter leirata ebben a nagyon elmérgesedett kérdésben még újabb harcot fog előidézni, a már rég óhajtott békés megoldás helyett.

UJDONSAGOK.

A pápai jubileum.

Amint öregszik az ember, folyton jobban megfogytokzik körülte az, ami kedves volt neki, szűkebb, hidegebb lesz előtte a világ, s lassankint félrehúzódik az aggastyán a világtól.

Az a 93 éves szent öreg ember ott Rómában, 25 év óta kormányozza a világot, s meg nem fogytatt az előtte a világ, sőt folyton nagyobb melegséggel vonzódik felé, s most jubileuma napján, mintha új csillag hirdeté az örömet, megindulnak a népek, körülrajongják, s ezek ajkai, ezer nyelven de egy hitben, egy oszthatatlan, igaz, soha sem változó soha el nem muló hitben vallják nagy hűségüket, szeretetüket.

Felséges a katolikus hit ereje, mely változhatatlan egységben, szentséges erővel, apostoli leszármazásának tekintélyével elárad minden időre, minden helyre, minden népre, s amint feltudja keresni a népeket a földnek legszélső határain, úgy össze is tudja hozni őket, ha a hit fényéről van szó.

A Szent Péter templomban elfoglalható 60,000 hely már megtelt, belépti jegy az ünnepi szent czeremóniához, többé nem kapható.

Az isteni Gondviselés különös kegye, hogy,

Tiszta fehér ruhájában, mely télen posztóból, nyáron moiré selyemből van, a pápa szinte áttetsző, gyöngéden »mintázott« arcza az első pillanatra a gyöngesség benyomását teszi az emberre. Mihelyt ugyanis megszólal, fekete szemei ragyognak, hangja, mely meglepően fiatalos és erős, egyre erősebb és élénkebb lesz, mialatt kifejté gondolatait azon ország állapota körül, melynek fiai előtte állanak; tájékozottsága egyszerűen csodás és csaknem sohasem téves. Jelenléte fölbátorít, ereje, melegsége fölvidít mindenkit. »Bátorsággal dolgozzál, tégy jót,« ez búcsuszava, »Jöjj vissza, látogass meg ismét.«

Ime ilyen a római egyház kilenczvenéves feje, ki a katolicizmus fejlődését egy negyed század óta irányítja, kellő tekintettel a modern demokrácia és haladás kívánalmaira, s ki újjáalkotta a pápaságot oly erkölcsi erő alapján, a milyenről világi uralma idején álmodni se lehetett. * Múlt évi márczius 2-án lépett be a pápa életének 93-ik, pápasága 25-ik évébe. Nincs a pápaság történetében esemény, mely a minden vallású emberek rokonszenvét és tiszteletét így kiérdemelné, mint ez. Kevés pápának volt ily befolyása a világra s jubileuma a lángész és szent jellem egyesült diadala.

A Szentatya valóban a legtiszteltebb, legatyaibb személyiség e világon; róla valóban el lehet mondani, hogy soha vizsályt el nem mér-

* Mindenki, aki a pápaság történetét ismeri, tudja, hogy volt bizony abban mindig hatalmas erkölcsi erő, s hogy most is van, az nem a világi uralom, egyházi állam hiányából folyólag van, hanem a világi hatalom hiánya ellenére is van.

gesített, hanem nyugodtan és állandóan dolgozott az emberiség javán és békéjén, ezzel a jó érzésű emberek tiszteletét, hódolatát vonva magához, nagyobb mértékben, mint bármelyik pápa a reformáció óta. A februári küldöttségek tisztelegésekor a pápa többször említette, mily nagy örömet okozott neki, hogy minden európai uralkodó küldött üdvözlő követeket hozzá. Es így is történt. Edvárd király jókívánságait Dunligh grófja (earl) vitte meg, Vilma királynő, a »Kaiser« és a német kormány distingvált képviselőket küldöttek; s így a három nagy protestáns uralkodóház nem kisebb tiszteletet tanúsított a pápa iránt, mint a katolikus udvarok vagy a francia köztársaság.

Ez a lángelméjű és nagyszívű** főpap uralkodásának végéhez közeledik. Egy bibornokhoz, ki nemrég gratulált egészségi állapotához, így szólt: *Amit mondasz, igaz. A rómaiak azt állítják, hogy mindennap fiatalabb leszek s én hajlandó is vagyok hinni. Családom bizonyára hosszúéletű. Azonban a halál mindig váratlanul jön; s ezért én naponta úgy veszem magamhoz az Ur testét, mintha szent utavaló volna.*

* Angol folyóiratok a német császárt csak Kaisernek hívják, s tekintettel az ő bámulatos kaliberű egyéniségére ez az elnevezés »quasi per eminentiam« nem is olyan rossz. Jellemzés kedvéért megtartottam ezt az elnevezést.

** »This great and quod man of genius« lehet-e ennél nagyobb dicséret?

mint római tudósítónk írja, ő Szentsége bámulatosan erős, annyira, hogy kamarásai rendszeresen a könyvtárban lelik meg, hol élénken érdeklődik az újabb könyvek iránt.

A Sz. Péter templomot hetek óta díszítik, s máris bámulato-an pompás és feledhetlen benyomást keltő. Rómában márcz. 3-án tartják az ünnepi istentiszteletet, melyre káptalanunkból Radnay Farkas püspök fog elutazni.

Ma ne mulasztja el katolikus ember, ha csak egy pillanatra is, betérni a templomokba, s egybekötni szívét hitf lei millióinak szívével, midőn imádkozik Krisztus földi helytartójának boldog, dicsőséges hosszú uralkodásáért.

A hivatalos istentisztelet városunkban reggel 9 órakor lesz a székesegyházban, hol a hálaadó sz. misét Vinkler József v. püspök tartja; a plébániai templomokban is lesz hálaadó istentisztelet. A kath. iskolákban szünet van. Az örömműnepe miatt az egyszeri étkezésnél ma pénteken felmentést adott a bőjt alól a káptalani helynök.

TAJEKOZTATO.

- Febr. 20. Az ipartanodai bizottság által kiküldötték ülése a villamszerelő tanfolyam tárgyában d. u. 3 órakor.
Febr. 22. A nagyváradai és biharmegyei 1848 49-iki honvédek közgyűlése d. e. 10 órakor, a városháza kistanácsstermében.
Febr. 22. A Bölcsőde egyesület Nögáll arcképleplezése d. e. 11 órakor az újjvárosi zárdában.
Febr. 28. Tenyészbika vásár E.-Ujjfajuban.
Márczius 1. A nagyváradai takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órakor.
Márcz. 1. Kath. Szabad Liceum előadás.
Márcz. 4. Tenyészbika vásár Tenkén.
Márcz. 7. Tenyészbika vásár Nagyszalontán.
Márcz. 14. Kath. Szabad Liceum előadása (estély).
Márcz. 29. Kath. Szabad Liceum előadása.
Apr. 18. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* A király ajándéka a pápának. A király fejedelmi ajándéka, melyet nemrégiben adott át Szécsen Béla gróf vatikáni nagykövet, nagy örömet okozott a pápának. Az ajándék remek szobor csoportozat aranyból. Krisztust a jó pásztort ábrázolja öt kis bárány között, karjaiban tartva az egyik elbágyadt báránykát. A csoportozat talapja afrikai márványból készült, mely rózsza és lila színben tarkázott. A latin dedikáció magyarra fordítva így hangzik:

XIII-ik Leó pápának, a hűvek legjobb pásztora, ki Isten különös gondviseléséből immár 25 év óta kormányozza az Anyaszentegyházat és annak kincseit a legnagyobb bölcseséggel kitarja — kegyelete jeléül a »Jó Pásztor« ezen képét adja, ajánlja ajándékozva I-ső Ferencz József, Ausztria császára, Magyarország apostoli királya.

* Fraknoi püspök a Rivierán. Fraknoi Vilmos ez. püspök a vatikáni levéltár egyhetes szünet-jét pihenésre használja föl, üdülés végett a Rivierára utazik. Ő szentsége egyenes engedelmevel az idej sz. Jobbi búcsun Czaich Gilbert római magyar gyóntató fog czelebrálni s e templom ünnep alkalmából nagy jubileumi ünnepet rendez Fraknoi apát.

* A villamszerelői tanfolyam. A Nagyváradon tervezett villamszerelői tanfolyam létesítése tárgyában az ipartanodai bizottság részéről kiküldött szűkebbkörű bizottság dr. Sarkadi Lajos kereskedelmi és iparkamarai titkár elnöklété alatt ma, pénteken délután 3 órakor tartja meg gyűlését a kereskedelmi és iparkamara üléstermében. Az értekezlet tárgya: A tervezett villamszerelői tanfolyam létesítése módjainak tanulmányozása, előkészítése és az ez iránt teendő javaslat.

* **Az elengedett 13634 korona.** A nagyváradai orth. izr. hitközség még az 1894. évben megvásárolta a várostól Felső-Peeze-utcán egy nagy telket, amelyen iskolát és rituális fürdőt épített. A telek árát azonban nem fizette meg, míg az 1902. évi október hóban tartott közgyűlésen a törvényhatóság a vételár és kamat 13634 k. ronára rugó összegét elengedte a hitközségnek. Ezen határozatot Zana Agoston és társai megfélebbzték s a belügyminiszter a közgyűlés határozatát megsemmisítette. Nem ugyan a Zana által felebezésében felhozott indokból, hanem azon indokolással, hogy a törvényhatóság nem tartotta be a törvényszerű alakításokat.

* **Koreolyázás a Városligetben.** A pár napj ki kemény idő ismét pompás, tükör sima jégpáncsolt vont a Városliget tavára. Naponként lehet a kitűnő s nagy terjedelmű jól gondozott jégpályán áldozni Halifaxok.

* **Hajdu István főhadnagy esete.** Nagyport vert fel az országgyűlésen Hajdu István nagyváradai 37-es főhadnagy esete; érdemesnek tartjuk ideírni az egészet, úgy ahogy megtörtént.

Négy-öt évvel ezelőtt történt. Tartalékos tisztek vonultak be az ezredhez, s ilyenkor rendes szokás a közös hadsereg magyar ezredeinél, hogy a tartalékos tisztek első sorban a magyar tényleges tisztekkel kötnek barátságot, s azontúl a magyar tényleges tisztek rendszeren együtt tartanak a tartalékosokkal, együtt mulatnak, együtt sétálnak, s természetesen magyarul is beszélnek. Bécsben épp úgy, mint Nagyváradon.

A bevonulás napján is egy seregtartalékos tiszt állott a várkapuban. Hajdu főhadnagy, a ki híres volt a jó kedélyéről, s magyaros temperamentumáról, ott beszélgetett velük, természetesen magyarul. Egyszerre arrafelé ment *Aulich* ezredes. A tisztek abban hagyták a beszélgetést, katonásan szalutáltak, de *Aulich* a beszélgetés egy részét még meghallotta. Magához intette Hajdut:

— Főhadnagy ur!
Hajdu odasiatett.

— Nézze főhadnagy ur, én örülök annak legjobban, ha minél szorosabb a viszony a tényleges és tartalékos tisztek közt. Kérem azonban, lehetőleg intezze a dolgot úgy, hogy a bevonuló tartalékos tisztekkel németül is beszéljen, legalább jobban belejőne a német nyelv gyakorlatába, a miben ugyanis föltötte gyengék.

— Igenis, ezredes ur!
— Köszönöm.

Hajdu szalutált, s visszament a tartalékos tisztekhez. Es azóta még mindig a magyar tisztek magyarul beszélnek egymás közt is, a tartalékos tisztekkel is és sem akkor, sem azóta a hajuk szála sem görbült meg érte.

Eunyi az egész.

* **Névváltoztatás.** Róth Dániel nagyváradai lakos vezetéknevét »Révész«-re változtatta.

* **Betörés a Fábry-üzletbe.** Vakmerő betörés történt tegnap virradóra Nagyváradon. A *Fábry* testvérek cipő és divatruha cégének a Fő-utca és a Széchenyi-tér sarkán lévő üzletébe egyik Fő-utca felőli vasredős kirakat feletti üvegablakon keresztül ismeretlen tettesek betörték és részint árucikkokban, részint készpénzben hatszáz koronára tehető értéket vittek el. A tettesek egy pár ócska cipőt, egy fűtőt és egy szipkát hagytak hátra. Minthogy a rendőrséghez Debreczenből érkezett tudósítás szerint ott e hó 5-én éjjel Balla Mihály férfi szabó üzletébe is hasonlóképen hatoltak be és dezsmálták meg a ruha készletet, a rendőrség

ez alapon indította meg legszélesebb körben a nyomozó eljárást. Mindenesetre figyelemreméltó, hogy a város Fő-utczáján oly »éber« a rendőrség, hogy a poszt felől egész szabadon hatolhatnak be az üzletekbe és folytathatják utjokat megrakodva.

* **Jegyzőválasztás Kismarján.** Az elmúlt év november 1-én megejtett választásnál *Fodor* Gyula jákóhodosi jegyzőt választották meg Kismarja község jegyzőjévé. A felekezeti béke nagyobb dicsőségére azonban megtámadták a választást különböző okokból, holott a tulajdonképpeni, de elhallgatott ok az volt, hogy *Fodor* Gyula katolikus vallású. A választást megsemmisítették. Az új választás azonban elégtételt szolgáltatott *Fodor*nak. Mint írják, az új választást február 17-én ejtették meg *Csanády* Jenő főszolgabíró vezetése alatt Kismarján. Három pályázó volt: *Fodor* Gyula jákóhodosi jegyző, *Szabó* Gábor vámospécsi jegyző és *Zsugovics* József b.-ujfalui járási irnok. Mindhármán jelöltettek, de közülök szavazás mellőzésével egyhangulag és lelkesedéssel *Fodor* Gyulát választották meg, kinek eddigi működése teljes biztosíték arra, hogy új állását kifogástalanul tölti be. A választási eljárás befejezése után *Csanády* Jenő főszolgabíró t lelkes ovácziókban részesítették.

* **Amit a várostól elvettek.** A fogyasztási adókat elvette az állam a várostól, s most kártalanítás címén nyújt valamit. A pénzügyminiszter most értesíti Nagyvárad városát, hogy a Nagyvárad részére a fogyasztási adók után járó kárpótlás fejében az 1902. évre 47,304 kor. 90 fillérben állapította meg a segélyt, s a már kiutalt 43,000 korona előleg kiegészítéseképen 4304 kor. 90 fillért utal ki a város részére. A folyó 1903. évre szintén 43,000 korona előleget utalt ki. Felhívja a pénzügyminiszter a pénzügyigazgatóságot, hogy a fogyasztási adók kezelését szigorúan ellenőrizze.

* **Rendőri hírek.** Elmúlt éjszaka a Peeze-utca 137. sz. a. ház udvarán és padlásán tolvajok jártak, kik *Tokai* Balint csizmadia mesternek fasszínjéből 2 drb. 28 kor. értékű talpbőrt, s az ugyanott lakó *Sinkovits* Mór mászáros padlásáról 90 kor. értékű fehérneműt loptak. A rendőrség a tettest nyomozza. *Találtak* egy sarkantyút, átvehető a rendőrség 4-ik számú szobájában.

* **A villamos mű igazgatója.** A nagyváradai villamos mű igazgatói állására kiírt pályázat ma jár le, s igen eredményesnek mondható, mert néhány magasabb képzettségű, s gyakorlati tapasztalatokkal is bíró egyén van a pályázók között. Tegnap estig 20 pályázat érkezett be. *Lovas* Zsigmond tb. főmérnök is pályázott az állásra.

* **Katonai öngyilkossági kísérlet.** Tegnapelőtt öngyilkossági kísérletet követett el a városban *Turóczi* Ernő káplár. Erről az öngyilkossági kísérletről olyan hírek jutottak forgalomba, a melyek jórészt nem felelnek meg a valóságnak. A való tényállás a következő:

Turóczi engedély nélkül egész éjjel kimaradt. Ezt a rendtelenséget szigorúan büntetik a közlegénynél is, még inkább az altisztnél, a kinek jó példával kell előljárnia. *Turóczi*nak tehát igen alapos oka volt büntetéstől félnie, a mi a szerelmes káplárt végleg elkésztette. Reggel 8 órakor, mikor a század legénysége a század-iskolába készült, *Turóczi* egy mellékszobába vonult s ott hasba lötte magát. Elettveszélyes sebbel szállították a kórházba. Találtak utána egy levelet is, a melyben valami *S. Eszter* nevű szobalánynak keservesen panaszkodik, hogy legalább 30 napig nem látja őt a

miatt megöli magát. Szerencsére a golyó okosabb volt a káplárnál s lehetséges, hogy a seb nem lesz halálos.

Ez az egyszerű és való tényállás. A többi, a főhadnagyi és őrmesteri bántalmazások: mind mese.

IRODALOM.

Dr. Hoványi Gyula beszédje.

Az a nagyhatású pohárköszöntő, amelyet dr. *Hoványi* Gyula jogtanár a katolikus kör Leó-bankettjén mondott, megjelent külön nyomatban is. A beszéd így olvasva is ugyanazt a mély hatást gyakorolja, mint a minőt gyakorolt elmondva. A füzet diszes és izléses kiállítású a Szent László-nyomdát dicséri.

XIII. Leó pápa költeményei. Ily című kötetre hirdet előfizetést *Osicsáky* Imre pápai kamarás, zsombolyai plébános. Előfizetési felhívásában többek közt ezeket mondja:

»A jelen évben ünneplő szentséges Atyánk XIII. Leó pápa uralkodásának 25 éves jubileumát. — Az ünnepek sorozatában Magyarország is kiveszi a maga részét, hogy hódolatát és szeretetét — a Szentatya iránt kimutassa. — A bölcsélet és tudomány pápája XIII. Leó Szentatya mint tudjuk nagy szeretettel foglalkozik a költészettel és költeményeit latin meg olasz nyelven írja. Latin nyelvezetében a klasszicitás vergiliusi tisztasága, az olaszból Dante mély szelleme tökröződik vissza. A jelen mű *második* kiadásban jelenik meg és a Szentatya *összes* költeményeit fogja tartalmazni. (*Carmina*-et in B. Virginem Mariam Flosculi), mintegy 13 év terjedelemben diszes 4° alakban. Az eredeti szöveggel párhuzamos lesz a magyar fordítás.

Az első kiadást a magyar sajtó osztatlan elismeréssel fogadta. Az új kiadás is annyira érdekes munkának ígérkezik, hogy eleve is csak ajánlhatjuk olvasóink figyelmébe. Előfizetési ára: egyszerű kiadás 3 kor., diszes kiadás 4 kor., növendékpapoknak 1 koronával olcsóbb.

MULATSAG.

FARSANGI NAPTAR.

Febr. 21. Honibál a Vöröskereszt javára.
Február 22. Tűzoltó bál a Zöldfában.
Febr. 22. Battyú bál Peeze-Szőlőson.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: Ibolyafaló.
Szombat: Koldusdiák.
Vasárnap: d. u. Betyár kendője, este: Gerolsteini nagyhercegnő.

Pintér Imre darabja.

Pintér Imre, színházunk távozó kitűnő baritonistája és pótolhatlan rendezőjének legújabb népszínműve »*Virág Lidi*« a jövő hó elején kerül színre.

A darab mielőtt el lett fogadva, több kézen ment keresztül, s az egybehangzó vélemények után biztató sikerre van kilátás.

*Pintér*nek nem ez az első népszínműve. »*Szellő Judith*« 1894-ben került színre Budán Krecsányi színtársulatánál, ahonnan kiindulva bejárta az egész vidéket, Nagy-Váradon, 1896-ban Megyeri társulata mutatta be.

A darabhoz, mely komoly iránya mellett a kacagtatásról is bőven gondoskodik, három zeneszerző is ír muzsikát.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 154.

Bérlet 186. sz.

Ma pénteken, 1903. február 20-án:

Az ibolyafaló.

Vigjáték.

S Z E M É L Y E K:

Rembach, ezredes és várpa-		Bognár J.
rancsnok — — — —		H. Novák Irén
Valeszka, leánya — — —		László Irén
Wildheimné Zsófia, özvegy		Benkő Jolán
Bernotné, gazdag özvegy —		Benkő Jolán
Berndt Victor, unokaöccse,		Tóth Elek
buzsárhadnagy — — —		Heltai Jenő
Feldt Reinhardt, hivatalnok		Tóváry Anna
Bellingné — — — —		Kovács Lajos
Golewzski — — — —		

HELYARAK: Nagypáholy 7 ft. földszinti és első emeleti páholy 6 ft. Másodemeleti páholy 4 torint. Zsólye 1 ft 50 kr. Kőrszék 1 ft 20 kr., Támlászkék, 1 ft. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor

A holnap előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, február 21-én:

Koldusdiák.

Operette.

EGYESÜLETEK.

A Szent László menedékház közgyűlése.

A nagyváradi jótékony intézetek között is az első egyike a Szent Lászlóról nevezett koldusápoló és figyermek menedékház. Ez emberbaráti intézmény tegnaptól tartotta választmányi, majd közgyűlést *Palotay* László pápai praelátus, elnök vezetése alatt.

A közgyűlésen jelen voltak: Fetsor Antal kanonok, Novotny S. Alfoaz, Halász Gyula, Kovács Béla, dr. Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Bereczky Géza és dr. Molnár Imre.

A közgyűlés megnyitása után felolvasták a következő jelentést:

Az intézetben ápoltak és neveltek létszáma 67 és pedig 8 nő, 20 férfi és 39 figyermek. Vallás szerint r. kath. 61, g. kath. 1, ref. 4, evang. 1.

Élelmezésre kiadatott 6776 korona 96 fill. Élelmezési napok száma 22963, ebből átlag egy személyre 342 nap esett.

Egy személy élelmezése 102 kor. 50 fill., egy hónapra 8 korona 54 fillér, egy napra 28¹/₂ fillér.

Az összes költségből egy személyre 238 kor. esik vagyis 119 ft.

Ruházatra kiadatott lábbelinél 1539 kor., ebből egy személyre 23 kor. 12 fill. esik.

Az egyesület rendes tagja 62, pártfogó 17. Rendes tagdíjból befolyt 248 kor., pártfogóktól 644 kor.

Házbérből bejött 2327 kor. 20 fill.

Borárából 1093 kor. 12 fill.

Perselyből 546 kor. 77 fill.

Tollifosztásból 76 kor. 80 fill.

Alapítókhoz járultak Nagyváradi Takarékpénztár 100 kor., Polgári Takarékpénztár 20 kor., Gazdasági bank 40 kor., Kereskedelmi bank 50 kor.

Egyleti alaptőke az 1902-ik év végén 206.395 kor. 18 fill.

Bevétel 1902-ben 18509 kor. 19 fill.

Kiadás 16938 83

Maradvány 1570 36 fillér.

A jelentést a közgyűlés öröndetes tudomásul vette, s a pénztárnoknak a felmentvényt megadta. Egyben úgy az előkésnek, mint az intézet ügyeit intézőknek köszönetet szavaztak.

Néhány apróbb belső ügy elintézése után a választmányba új tagokul *Grócz* Béla kanonokot és dr. *Imrik* Gusztáv ügyvédet bevásztották.

Köszönettel vették a Biharmegyei gazdasági ipar- és terményhitelbank újabb 50 korona és a Gazdasági és Iparbank újabb 40 korona ajándékát.

Az elnök éltetésével ért véget a közgyűlés.

Jóváhagyott szabályrendeletek. Tegnap két jóváhagyott szabályrendelet érkezett le Nagyvárad városához. A belügyminiszter a Nagyváradi párbajellenes szövetség alapszabályát és a Szigligeti-Társaság módosított alapszabályait ellátta a jóváhagyási záradékkal.

NYILTTER.

Szabott árak!

China-ezüst

gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja a most érkezett, 1903. évi mintákban dusan felszerelt raktárát, u. m. étszerek, asztalterítékek gyertya- és karos gyertyatartók, tálcák, asztal- és gyümölcsállványok, disztárgyak művészies kivitelben. Nászajándékok, verseny és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben.

Angol és francia china-ezüst GYÜRÜK egyedüli elárúsítója Bihar-, Hajdumegye és Erdély részére nagyban és kicsinyben.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Közönség köre.

A postaszolgák köszönete.

(Vége.)

Adler Móricz, dr. Adorján Emil, Aron, Bagdi Erzs, Balogh Ferencz, B. B., Bodnár Sarolta, Bodnár György, Basch, Benkő Ernő, Breitner József, Boros J., B. W., Csalah Gusztávné, Dobay Albert, Dobozy Irén, özv. Dobozy Manóné (Vésztő), Dille-robot, özv. Ember Emánuelné, Erdős József, Friedl és Jörös, Friss Manó, Frisch Izidor, Fischer Ignác, Mórucz János, dr. Frankó, Gólya Béla, Gramma Jenő, Grósz Márton, Grünwald Károly, Grünwald Hermann, Gulyás Agnes, Grünberger B., Hermann Rózsa, Heimann Lipót, Hoffer Bertalan, Horvát Lázár, Hödl Romana, Huszár Adolf, Irom és Malméd, Kádár, Kapuczinus utca, Kepes Márton, Kermeszky Gy.-né, Király Sárika, Kiss Gyuláné, K. F., özv. Keymarné, Klein Sámuel, özv. Kovács Béláné, Kovács Sarolta, Kovács Pál, Krausz D., Középpessy Kálmáné, Kunyhóssy Ilona, Kulcsár István, Lenk Antal, Lederer Manó, Lederer Márton, Mága János, Madarasyné, Márkyné, Matzák István, Markbreit, Máthé István, Meluch Lajos, Melcher Károly, Mezey Dezső, Molnár Bálint, Mojai Ignác,

Munk Gábor, Nagy Móriczné, Nagy Lajos, Neuhauser Károly, Neumann Márton, N. N., N. N., N. N., N. N., Nyitra Anger, Okrös Miklósné, Perlesz József, Pintér János, Pullmann Isván, Rácz Gyuláné, Reicz Antal, Rosenfeld Márton, Rottbart Ede, Rölich Lajos, R. R., Sáfár József, Sarkady Tihamér, dr. Sarkadi Lajos, Seemayerné, Sinka László, Simon Teréz, Sélley Emma, Soltész Mariska, Stern Lipót, Schuller Arpad, Schumann János, Schwartz Antal, Schwartz testvérek, Sonnenvirth Lipót, Schönbberger Margit, Szabó és Hajnal, ifj. Szilágyi István, Szolnok Ilonka, dr. Szolcsányi Hugoné, Tátray Sándor, Varga Rózsika, Varga Karollin, Wallerstein Dániel, Weisz Mayer, W. L., I. Weisz Mór, Vicsai István, Winter Károlyné, Voszka Ferencz, Wurst J. 1—1 korona.

Ausländer M., Schlesinger Benjámín 60—60 fillér.

Breuer Simon, N. N., Weisz Náthán 50—50 fillér.

N. N., N. N., Stern Salamon, Kezdődy Gyuláné, Futó Sándor 40—40 fillér.

Osszesen 626 korona 08 fillér adománygyarapodott a nagyváradi ker. alk. posta altisztek és szolgák özvegyeiket és árváikat segítő egyesület alaptőkéje, melyért ezuttal is fogadják a nemes szivü adakozók hálás köszönetünket.

A rendezőség nevében:

Novák György,

p. t. segédtitkár, egyf. titkár.

TAVIRATOK.

Gyászmise Erzsébet főhercegnőért.

Bécs, február 19. A Burg-plébánia templomában ma délelőtt 6 Felsege rendeletére gyászmise volt, a melyen jelen volt Mária Krisztina spanyol anyakirályné, Mária Terézia spanyol infánsnő, az összes Bécsben időző főherczek és főherczegnők és az uralkodóház többi tagja, Lajos és Ferencz bajor herczek, Ferdinánd bourbon-szicíliai örökös herczeg, a rendkívüli spanyol követség tagjai és a szolgálatban nem lévő tábornokok, törzs- és főtisztek.

Bécs, febr. 19. Az Erzsébet főherczegnő lelkiüdvéért tartott misén még jelenvoltak Goluchowszki, Pitreich és Kállay közös miniszterek, Körber miniszterelnök az osztrák miniszterium összes tagjaival, Széchenyi Gyula gróf, a király személye körüli miniszter, a legfőbb udvari és állami méltóságok és az arisztokrácia tagjai.

Nyilatkozatok az Aulich-ügyben.

Budapest, febr. 19. (Saj. tud. táv.) *Kónya* Béla bécsi mérnök tartalékos honvéd hadnagy ma levelet intézett Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszterhez, melyben elmondja, hogy 94-ben Nagyváradon töltötte az önkéntesi szolgálatot a 37-ik gyalogezredben.

Konja ezredes volt a parancsnoka, akinek sohasem tapasztalta magyar ellenességét, vagy a magyar szó üldözését. De mikor a második gyakorlatra bevonult, már *Aulich* volt az ezredes és határozottan emlékszik, hogy egyszer tisztársai és tiszthelyettesek panaszkodtak, hogy *Aulich* ezredes nyílt utcán rájuk szóltott:

— *Hogy mernék magyarul beszélni!*

Emlékszik a nevekre is, de hiába hivatkoznék rájuk, mert öt év múlva már nem mernének azok erre megesküdni. 1902-ben az utolsó feyvergyakorlatokkor báró *Karg* német ember ezredeskedett a 37-ik gy. ezredben és a

német nyelvet előírás szerint követelte. Különben a hazafias érzelmeket sohasem sértette.

A magyar tisztekkel a kikkel nem szolgálat alatt érintkezett, mindig tartózkodás nélkül beszélt magyarul.

Hasonló levelet irt Lengyel Zoltán képviselőnek Beznák Gyula biztosítási titkár Szatmárról.

E levélben Beznák elmondja, hogy a nagyváradi dolgok mind valóságok. Igaz, hogy *Aulich Hajdut* megbüntete. Tudta az egész város, sőt Debreczenben is beszéltek róla, ahová Hajdu a honvédséghez áthelyeztette magát.

Rimler polgármester és Lengyel Zoltán.

Budapest, febr. 19. (Saj. tud. táv.) Lengyel Zoltán országgyűlési képviselő ma este nyilatkozatot tett közzé, melyben kijelenti, hogy a minap elmondott beszédében tévedett akkor, midőn azt mondta, hogy Rimler Károly nagyváradi polgármester Bar bás Béla utján gratulált a novemberi beszédéért. Amint később értesült, Rimler Károly nem gratulált, csak a feletti tetszését nyilvánította, hogy mily pontos értesültséggel tárgyalta ő a nagyváradi Halász esetet.

Az aradi gör. kel. püspök Wlassics miniszternél.

Budapest, febr. 19. (Saj. tud. táv.) Papp I. János, az új választott aradi püspök ma tisztelgett Wlassics Gyula kultuszminiszternél, aki melegen érdeklődött az egyházmegye ügyei iránt. A püspök holnap Széll Kálmán miniszterelnöknél tiszteleg.

Csávossy temetése.

Budapest, febr. 19. (Saj. tud. táv.) Csávossy Jánost, Csávossy Gyula édes apját ma temették el nagy részvét mellett. Ott voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, Apponyi Albert gróf, Plósz Sándor igazságügyminiszter, Darányi földmívelésügyi miniszter. A koporsót a pályaudvarhoz óriási közönség kísérte. A koporsót a Csávossy-birtokra szállították.

Ujabb millió jótékonycélra.

Budapest, febr. 19. (Saj. tud. távir.) Vechselman Ignác, aki milliókat hagyott a tanítók árváinak, ez alapítványon kívül még egy milliót hagyott jótékony célra. Vechselman Ignácot ma temették el óriási részvét mellett.

Merénylet egy főszolgabíró ellen.

Resicza, jan. 19. Tegnep este dinamitmerényletet követtek el Dellevaux Béla főszolgabíró ellen. Lakása ablakára dinamittöltvényt tettek, a mely fölrobbant, a párkányt leszakította és az ablakokat bezúzta. A főszolgabíró a robbanás pillanatában négy éves leánykáját az egyik szobából a másikba vitte, felesége pedig széken ült és a légnyomás következtében leest. A csendőrség egész éjjel nyomozta a tetteket. Még nem fogták el, de nyomában vannak. A főszolgabíró augusztus eleje óta van itt. Azelőtt vármegyei aljegyző volt. Rendkívül szorgalmas és erélyes tisztviselő és valószínűleg az utóbbi tulajdonsága miatt akart valaki rajta boszút állani. (M. T. I.)

Törökország és a nagyhatalmak.

Bécs, február 19. (Saj. tud. táv.) A nagyhatalmak ismételen felszólítják a portát a reformok elfogadására.

Szocialisták a katonai brutalitásokról.

Bécs, február 19. (Saját tud. távirata.) A Reichsrath mai ülésén a katonai javaslatok tárgyalásakor Elders szocialista képviselő megtámadta Galgóczy hadtestparancsnokot. Állítólag üldözi a legénységet, iszonyuan büntet, ha hier helyett nemzeti nyelven jelentkeznek; galicziai tartalékosokat 3 óra elzárattott. Volt eset, mikor egy altiszt felesége haldoklott és nem engedte szabadon.

Elbersdorfer: Véreb!

Elnök: rendreutasítja.

Elders: Galgóczy legalábbvaló hóhéra Ausztriának.

Elnök: rendreutasítja.

Elders folytatta beszédét.

REGÉNY-CSARNOK

Tűz-el-vassal.

Irta: Slenkiewicz Henrik. 202

— Jó, — szolt Bohun — megteszem azt a kijelentést az urak előtt, az embereimnek pedig meghagyom, hogy adják át a levelet, ha elesem, Chmielnickijnek pedig mondják meg, hogy én hivatalos ki benneteket. És ha az Isten úgy akarja, tisztára mosom a katonai becsületemet ezzel a lovaggal szemben, téged is kérlek majd egy kis viadalra.

Eközben erősen a Sagloba szeméi közé nézett, aki zavarba jött, nagyot köpött, köhögött és így szolt:

— Jó. Ha végeztél a tanítványommal meglátod, hogy velem mit kezdhetsz. De ez mellékes. Más fontosabb kérdés is van itt, amelynél önérzetedre hivatkozunk, hiszen hábr kozák vagy, ugy bántunk veled, mint egy lovaggal. Te elraboltad és rejtv tartod a mi bajtársunknak és barátunknak a jegyesét, Kurcevic Iona hercegnőt. Tudhatod, hogy ha mi ezt tőled számon kérnénk, nem használna neked, hogy Chmielnickij postást csinált belőled, mert az úgy közönséges leányrablás, főbenjáró bűn, ami könnyen a nyakadat szeghetné. Most verekedni fogsz és könnyen itt is hagyhatod a fogadat, térj magadba hát és gondold meg hogy mi fog történni a szegény leánnyal, ha te elesel? Anyira szeretted és mégis szerencsétlenségbe és romlásba akarod dönteni? Védelem nélkül legyen kitéve a gyalázatnak és szerencsétlenségnek? Halálod után is a hóhéria akarsz lenni?

Sagloba hangja szokatlanul ünnepléses komolysággal hangzott. Bohun elsápadt.

— Mit akarsz tőlem? kérdezte.

— Mondd meg, hova rejtetted el, hogy halálod esetén feltalálhassuk és visszavihessük a völgyébe. Az Isten kegyelmes lesz a lelkedhez, ha megteszed.

A kozák a fejét a tenyerébe támasztotta és elmerült a gondolataiba; a két barát pedig érdeklődve fürkészte az arcát, amely egyszerre elborult s rajta már nem is a düh és a harag, hanem a mérhetetlen szerelem és vágy tükröződött vissza. A hosszú halgatást Sagloba törte meg.

— Ha pedig már meggyaláztad volna, ugy az Isten irgalmazzon neked. A lány majd mendedket talál valami kolostorban...

Bohun szomoruan bámult maga elő.

— Hogy meggyaláztam-e? Nézd! Én nem tudom, hogy ti nemes urak hogyan szerettek, én csak kozák vagyok, de Barban megvédtem őt a haláltól és gyaláztól, biztos helyre vezettem és ugy vigyáztam rá, mint a szemem fényére, egy hajszálát meg nem görbitetem, le-

térdeltem és a homlokkal a földet érintetem előtte, mint egy szentképe előtt. Azt akarta, hogy elmenjek, — elmentem és azóta nem látam viszont, mert a háboru visszatart.

— Az Isten ezt a javadra írja majd az utolsó ítéletkor, szolt Sagloba, és megkönnyebülten sóhajtott föl. De biztonságban van-e? Krsywonos és a tatárok járnak azon a vidéken.

— Krsywonos Kamienic alatt táborozik és engem küldött Chmielnickijhez, hogy ne menjem-e Kudakba. — Azóta már bizonyára el is ment — ott pedig, s hol ő van, nincsenek se kozákok, se lengyelek, se tatárok, — ő teljes biztonságban van.

— Hol van hát?

— Halljátok lengyel urak! Legyen, ahogyan akarjátok, megmondom nektek, hogy hol van, de adjátok lovagi szavakat, hogy ha az Isten megsegít, nem fogjátok keresni Igerjétek ezt meg a Skrzetuski nevében is, akkor megmondom nektek.

A három jó barát egymásra nézett.

— Ezt nem tehetjük, szolt Sagloba.

— Bizony, az életre esküszöm, hogy ezt nem tehetjük! kiáltott Kusel és Wolodyjowski.

— Ugy? szolt Bohun és összeránczolta a homlokát. A szeméi vadul szikráztak. — És miért nem tehetitek?

— Mert Skrzetuski nincs itt. De különben is tudd meg, hogy egyikünk sem fogja abban hagyni a keresését, még ha a föld alá rejtetted is a lányt.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági fölolvasás Sárádon.

A biharm. gazdasági egylet megbízásából Weingartner Andor, Székely Sándor és Óváry Sándor tegnap Sárádon a földmivelők részére gazdasági fölolvasást tartottak nagy hallgatóság jelenlétében a szövetkezetek hasznáról és egyéb gazdasági témákról.

Értéktőzsdé.

Budapest, febr. 19.	
Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, febr. 19.	
Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab ápr.	—
Káposzta, repce, aug.	6.96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. febr. 19-én.

Magyar aranyjáradék 4	121.25
Magyar koronajáradék	98.60
Magyar vasuti köl sön aranyban 4/3	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	99.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	99.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	200.75
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.50
Osztrák járadék papirban	100.—
Osztrák járadék papirban	100.70
Osztrák járadék aranyban	121.—
Osztrák korona járadék	101.20
Osztrák államsorsjegyek	154.20
Osztrák magyar bank részvény	15.80
Magyar hitelbankrészvény	748.50
Osztrák hitelintézet részvény	700.50
Párisi vista	95.42
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.08
Németbirodalmi márka	117.05
Londoni vista	239.95
20 márkás arany	23.41

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Egy kert

Szilágyi Dezső-utca közelében ma-
gán használatra bérbe kerestetik.
Bővebbet a kiadóhivatal. 116

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege- és vadkereskedése
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.
Városi és vidéki telefon 251. sz.

117
Mélyen tisztelt vevőinknek szives
tudomására hozzuk, hogy eddigi
üzletünket modern berendezéssel és
új helyiség hozzávételével kibővi-
tettük, valamint fűszer-, csemege-
raktárunkat is jóval megnagyobbí-
tottuk, úgy, hogy a legnagyobb
igényeknek is megfelelhettünk, még
azon nagyvárosias szokást is be-
hoztuk, hogy igen tisztelt vevőink
kényelmére a megrendelendő áru-
kat naponta kétszer, délelőtt és
délután, saját e célra készített
fogatunkkal hazaküldjük. Kérjük
úgy a helybeli, mint a vidéki ve-
vőinket, b. látogatásaikkal és meg-
rendeléseikkel megtisztelni. — Ma-
gunkat ajánlva, maradtunk

tisztelettel

SZABÓ és HAJNAL.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-házban a II-ik
emeleten egy **6 szobás utcai lakás**
f. évi május 1-től kiadó.
Bővebbet a házmesternél. 180.

Hirdetmény.

A Nagyváradi takarékpénztár, Bihar-
megyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Bihar-
megyei takarékpénztár és Gazdasági és ipar-
bank Rt. bejegyzett nagyváradi cégek ezennel
közölni teszik, hogy f. é. február hó 15. nap-
jától kezdődőleg a betéti kamatlábat a követ-
kezőleg állapították meg:

Az intézetek fizetnek:

1. Egy zárlattól a másik zárlatig heverő
tőkék után 4 % -ot. 2. A zárlatközi időben leg-
alább 4 hóig heverő tőkék után 3 1/2 % -ot. 3.
A zárlatközi időben nem teljes 4 hóig heverő
tőkék után 3 % -ot. 4. Olyan tőkék után,
melyek az intézetnél legalább 4 hóig hevernek
de betéti idejük a zárlat által megszakítottak
olyképpen, hogy a zárlat időpontjáig még 4 hó
le nem telt:

a zárlat előtti időre 3 % -ot
a zárlat utáni időre 3 1/2 % -ot

A zárlat minden év június hó 30-án és de-
cember hó 31-én eszközöltetik és a kamatok
a fenti kamatláb szerint tőkésítetnek.

A 10 % os jövedelmi adót a betevő meg-
terhelése nélkül az intézetek fizetik.

Az intézeteknél elhelyezett régi betétekre
nézve a most megállapított kamatláb f. é.
április hó 1-ső napjától kezdődőleg lép ér-
vénybe.

Nagyvárad 1903 február hó 14-én.

Nagyvárad takarékpénztár r. t.
Biharm. keresk., ipar- és terményhitelbank r. t.
Biharmegyei takarékpénztár r. t.
Gazdasági és iparbank r. t.

158.

11814—1902. T. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A belényesi kir. bíróság mint telekkönyvi
hatóság közhírré teszi, hogy T. Thury Ignác
végrehajtónak Kotor Miklósné és t. végrehajtást
szenvedők elleni 16 kor. 72 fill. tőkekövetelés és
jár. iránti végrehajtási ügyében a n. városi kir.
törvényszék (a vaskóhi kir. járásbíróság) te-
rületén lévő Lunka községében fekvő a lunkai
37. sz. tjkvben A I. 18—33. rsz. a. foglalt és
néhai Kotor Mikuláj nevében álló ingatlanra az
árverést 1896 kor.-ban ezennel megállapított ki-
kiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb
megjelölt ingatlan az 1903. évi márczius hó
7-ik napján d. e. 9 órakor Lunka község há-
zánál megtartandó nyilvános árverésen a meg-
állapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingat-
lanok becsárának 10 % -át vagyis 189 kor.
60 fillt. készpénzben, vagy az 1881: LX.
t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított
és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a.
kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában ki-
jelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött
kezehez letenni, avagy az 1881: LX. t.-cz. 170.
§-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál
előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű
elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Belényes 1902. évi december hó 10.
napján. A belényesi kir. Járásbíróság mint te-
lekkönyvi hatóság.

Lukács Lajos,
kir. albiró.

155.

Három magtár

adó a
Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és
terményhitelbank

Nagy, Teleky-utcai házában. 306

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
k ö r l e v e l e k,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek,

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

g y á s z l a p o k
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.